

KAKO NAJ GREMO OBLEČENI NA GORSKO TURO, TO ZDAJ NI VEČ VPRAŠANJE

MODERNA, PRAKTIČNA OBLAČILA

Porabnik je dandanašnji tako zasut z neštevilnimi informacijami, novostmi in pogosto tudi napihnjenimi reklamami, da preprosto ne more več razlikovati, kaj je v resnici dobro na trgu, kaj je primerno za koga in kaj naj izbere za določene svoje potrebe in priložnosti.

Pravzaprav je škoda denarja, da bi brez zares dobrega nasveta kupili nekaj, kar ne bo čisto primerno za naše potrebe: napol stran vržen bi bil denar, ko bi verjeli reklamni in prezrli nekatere pomembne podrobnosti. Ob tako nasilni reklamni preprosto ne gre več brez koristnega svetovanja.

Vse to seveda velja tudi za gorniško opremo in obleko. Funkcionalna oblačila za gornike morajo v sedanjih časih dobre in velike izbire zadostiti naslednjim zahtevam:

- od zunaj ne smejo prepuščati vlage,
- vlago morajo odpošiljati od znotraj navzven, da bi koža tako ostala kolikor je le mogoče suha,
- ob mrazu morajo človeka greti in ne smejo prepuščati vetra.

Ob vsem tem je potrebno, da je gorniška obleka izdelana po načelu slojev ali po »čebulnem načelu«. Več tenkih slojev je vedno boljše imeti na sebi kot malo debelih. Tako je pri dobro in sodobno izdelanem gorniškem oblačilu mogoče izbrati take kose, ki jih lahko nosimo ob najrazličnejših priložnostih: med plezanjem ali hojo po sredogorju imamo na sebi samo spodnja dva sloja, ob mrzlem vremenu ter med hojo po visokogorju in po štiritisočakah dodamo še naslednja dva.

Te sloje lahko razdelimo takole:

- najspodnji sloj, ki ga nosimo na koži,
- srednja sloja, na primer dva, ki služita za ohranjanje toplote in za klimatizacijo,
- zunanja lupina, ki naj bi zadrževala neugodne vremenske vplive, ki naj torej ne bi prepuščala vetra in dežja, hkrati pa bi bila dovolj odporna na drugačne vplive gorske narave (kamenje, skale, na primer).

SPODNJE PERILO

Njegova naloga je, da ostane telo suho. Vlažna koža oddaja telesno toploto, povzroča zato podhladitev in jemlje telesu dragoceno energijo.

Kemična vlakna ne smejo zadrževati nobene vlage, ampak jo morajo odvajati navzven ali pa do naslednjega sloja oblačila. Naravna vlakna, na primer volna, nasprotno vlečejo nase vlago in se torej mokra prilepijo na kožo.



Trgovine so zdaj tudi pri nas dobro založene s planinskimi oblačili

Sodobno dobro izbrano spodnje perilo je zato iz sintetične, najbolje iz poliestra. Primerno je tudi zato, ker se izredno hitro posuši, pogosto na telesu v komaj nekaj minutah. Nekateri tekstilni dodatki naredijo perilo tako elastično, da nikoli ne tišči in se niti ne skrči.

Posebej prirejena notranja stran perila daje pri nošnji prijeten občutek, zaradi drobnih nitnih končičev ali tudi zank nastanejo majhne zračne blazinice, ki ustvarjajo dobro mikro klimo. Gladka notranja stran daje občutek hladnosti in je zaradi tega prijetna za nošenje v vročih dneh.

Za dobro počutje je pomemben tudi pravi kraj: dolgi rokavi vse do zapestij, podaljšan hrbet, da seže prek zadnjice, pravilno ukrojeni rokavi. Konec sprednje zadrge, če že je, se ne bi smel dotikati kože, ventilacijske odprtine pod pazduho naj bi odvajale odvečno vročino in vlago. Pomembna podrobnost pri izdelavi je, da so vsi šivi »varjeni« in da ne tiščijo ali ovirajo.

Funkcionalno spodnje perilo naj bi se tesno prilegalo koži. Enako kot pri bombažnem spodnjem perilu so seveda tudi pri tem različni modeli, ki se glede na okus razlikujejo in med kate-

rimi je mogoče izbirati. Prednost je vsekakor tudi ta, da ga je mogoče povsod in vedno hitro oprati in posušiti. Skoraj vse te izdelke je mogoče prati tudi v pralnem stroju, ne da bi se pokvarili, tudi pri temperaturi 95 stopinj.

Slabost kemičnih vlaken je ta, da imajo določeno statično elektriko, ki se pokaže različno glede na različno osebno občutljivost.

Poleg tega perila, ki ga nekateri imenujejo tudi »perilo za potenje«, izredno tenkega športnega perila torej, obstaja tudi dvoslojno, mnogo debelejšo toplo perilo, ki ga imenujemo termo perilo ali ekspedicijsko perilo in je namenjeno uporabnikom za posebno hladne predele ali za njihovo posebno športno udejstvovanje.

SREDNJI SLOJ

Izolacijski sloj, ki ga oblečemo na spodnje perilo, mora zadrževati telesno toploto in celo zagotavljati, da ta ne bo prehitro uhajala. Hkrati ne sme biti nikakršna zapora za pot, znoj, ki ga proizvaja človekovo telo, ampak ga mora celo odvajati dalje navzven. V vsakem primeru sta tudi tu primernejša dva sloja od enega samega. Ta izolacijski sloj je pravzaprav zgornji sloj obleke, zgornja obleka torej, če to le dovoljujejo vreme, veter in vlaga.

Ob hudem mrazu, na izjemnih višinah ali če nas nasploh rado zebe, oblečemo na vse to puhasto oblačilo. Doslej še niso iznašli nič toplejšega in nič učinkovitejšega proti mrazu. Vendar je treba pri tem pozabiti tisto, kar smo doslej poznali pod imenom puh: tiste težke, monstrozne vetrovke, ki so bile debelo napihnjene bolj podobne prisilnim jopičem. Dandanašnji obstajajo puhasti brezrokavniki, vetrovke in puloverji, ki so lahki kot peresce, ki omogočajo vsakršno gibanje, ki jih je mogoče ob vsem tem spraviti v majhno vrečo ali na majhno prostornino. Takšen puhast brezrokavnik je mogoče, na primer, brez težav spraviti v normalen žep nahrbtnika.

ZUNANJA PLAST

Zunanja plast ali zgornje oblačilo mora varovati predvsem pred vremenskimi neprijetnostmi: zadrževati mora veter in ne sme prepuščati nobene mokrote. Zunanje blago teh zgornjih oblačil obstaja v vsaj treh različicah:

1. Večplastno tkanje pod najrazličnejšimi oznakami. Te tkanine največji del »aktivno dihajo«, kar pomeni, da ima notranja plast zunanjega materiala luknjice, skozi katere ob določenih pogojih v omejenih količinah uhaja vodna para, se pravi pot. Pomanjkljivost je, da se sloji po daljši rabi obrabijo (na primer na hrbtu ali na ramenih zaradi nošnje nahrbtnika), s tem pa vetrovka ni več odporna proti dežju.
2. Tkanina iz mikrovlaken je »stkana« iz najdrobnejših umetnih vlaken, ki so tako na

drobno stkana, da ne prepuščajo čisto nobenega vetra in da v veliki meri preprečujejo tudi vdor dežja. Prednosti so prijeten občutek pri nošnji, nobenega šuštenja ni, obstajajo različne debeline tkanine za različne namene in potrebe, tkanina ima najboljše sposobnosti za izhod potu, pomembna pa je tudi dolga doba trajanja. Slaba stran je ta, da tkanina ni absolutno odporna proti dežju in je treba za deževne čase priporočiti še dodatno plast, ki je odporna proti vlagi, pa najsi gre za vetrovko, pelerino ali zgornje hlače.

Bogata izbira oblačil od spodnjega perila do vetrovke





Praktično, moderno, lahko, vsestransko uporabno

3. Semipermeable (napol prepustne) membrane, ki so izdelek goretexa in sympatexa. V obeh primerih gre za folije, ki so odporne proti vodi, ki pa zaradi posebne tehnike pod ugodnimi pogoji lahko navzven prepuščajo določene količine vodne pare, se pravi potů.

Zgornje oblačilo s temi membranami je mogoče kupiti v dveh izvedbah: pri prvi je prosto viseča folija obešena med zunanjo plastjo in podlogo. To prinaša gorniku sámo škodo in bi bilo to oblačilo mogoče odsvetovati. Pri tako imenovanem dvoplastnem laminatu prilepijo pod zunanjo tkanino (ki je najpogosteje poliamid) dve plasti folije, na to pa pride notranja podloga iz najlona. Za izredno krute in ekstremne vremenske razmere izdeluje Goretex tudi trislojni laminat (v celoti je torej pet plasti te zgornje obleke). Zgornja tkanina je v tem primeru najpogosteje iz posebno trpežnega taslana ali kordure.

Zgornjega oblačila iz membranske tkanine ne bi smeli prebosti, ker je v tem primeru neučinkovito.

»Sposobnost za dihanje«, ki ga v reklamah tako zelo poudarjajo, je treba v vsakem primeru

obravnavati zelo kritično. Logično je, da lahko v določenem času izpuhti skozi takšno tkanino samo določena količina vodne pare oziroma znoja. Če je tega več, na primer pri močnem potenju med vzponom ali pri velikem naporu, je človek tudi v taki obleki moker od potu. Te membrane lahko »dihajo« samo v tem primeru, če vlada zelo določeno temperaturno razmerje, če je zunaj bistveno bolj mrzlo kot v notranjosti. Priporočilo bi se torej lahko glasilo: pri potenju naj bi oblačilo slekli, da lahko spodnje plasti obleke pravilno delujejo. Iz tega vzroka so smiselne le vetrne hlače iz tega materiala, ne pa navadne gorniške hlače, ki jih imamo stalno oblečene. Tukaj imajo tkanine iz mikro vlaken vsekakor velike prednosti.

NAKUP PRI SPECIALISTI

Kot na drugih področjih se je zadnja leta tudi na področju oblačenja za hojo po gorah marsikaj spremenilo. Dosedanji očitki novodobnim gorniškim oblekam niso več sprejemljivi, kajti kemična vlakna imajo funkcionalno nedvomno velikanske prednosti pred naravnimi vlakni, pa ne le kar zadeva uporabnost. Pri proizvodnji je treba bombažne tkanine, kakršne potem kupimo v trgovinah, obdelati z mnogo več kemikalijami, strupi in z velikansko porabo energije, uničenje teh materialov po uporabi pa niti po najnovejših izsledkih ni nič manj škodljivo kot uničevanje umetnih snovi. Poleg tega pa gorska oblačila iz kemičnih vlaken trajajo dalj časa in jih torej lahko dalj časa uporabljamo.

Prednosti dobre obleke lahko vsestransko izkoristimo le v primeru, če deluje sistem. Številni uporabniki so besni na nekatere take izdelke ali razočarani nad njimi, ker so verjeli napačni ali pretirani propagandi in ta kos obleke ni pokazal tistega, kar so reklamirali obljubljali. Vendar imamo na srečo posebne specializirane trgovine, kjer lahko (vsaj v večini takih) dobimo najboljši nasvet, kakršnega v navadnih trgovinah ne znajo in torej ne morejo dati.

Te dni so naročniki Planinskega vestnika prejeli položnice za plačilo naročnine za 2. in 3. trimesečje letošnjega leta skupaj, se pravi za obdobje od 1. aprila do 30. septembra. Tako postopoma prehajamo na plačevanje naročnine samo v dveh letnih obrokih namesto v štirih, kar bo poenostavilo vaše in naše poslovanje, s tem pa bo hkrati ugodeno številnim naročnikom, ki jim je bilo odveč dosedanje pogosto plačevanje.

Uprava Planinskega vestnika